

HRVATSKA RIEČ

Pređatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utužio u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Naš položaj.

U ovoj polovici monarhije odstupio je ministar predsjednik Beck. On se držao dok je mogao, ali čim je jaz između Niemaca i Čeka postao nepremostiv, on je morao pasti, jer buduć se nu oslanjanje najviše na sporazum Čeha i Niemaca Luegherove stranke, kad su se ove zaratile, nije imao više oslonca — i pošao je.

Vladar je povjerio sastav novog ministarstva barunu Bienertu. I on mora, ako će se održati, oslanjati se, po važnosti raznih parlamentarnih grupa, na Luegherove, na Čeha ili Poljake. Sve ove grupe zahtijevaju, ako će Bienertu pomoći, dolična mjesta u ministarstvu. Nu tu se baš ne mogu složiti, te izgleda, da će se morati posegnuti za činovničkim ministarstvom.

Ovakovo ministarstvo bi bilo prolazno, jer nije iz parlamenta i po tom ne odgovara načelima, već svukud po običaju uzakonjenim, da se iz jačih stranaka sastavi vlada.

Kako će ovo sve svršiti, ne može se još ustanoviti, jer obično u Austriji stranke se natežu, da svaka čim više dobije, pa kad misle, da su dobile, koliko zahtijevati mogu, najjednom postane sve mirno i vlada je gotova, obično kad se najmanje nadalo. Tako može biti i ovoga puta.

Bez dvojbe je, da Niemci od kršćansko-socialne stranke veoma napreduju i da su u Austriji ako ne gospodujuća, a ono odlučujuća stranka, tako, da bez njih nema vlade parlamentarne.

Dakle, bila buduća vlada kakvogod, u njoj će igrati odlučujuću ulogu stranka Dra. Luegera, t. j. stranka njemačkih kršćanskih socijala, koji da zagovaraju ravnopravnost svih naroda, nekakovu vrst federalizma i da nastoje uništiti magjarsku supremaciju.

Ova stranka radi tih razvikanih svojih načela uživa kod mnogih Hrvata neku simpatiju. Je li pravom ili ne, to je drugo pitanje, jer ona je nada sve njemačka i austrijska, a spomenuti u početku sukob sa Česima dokaziva, da ni ona ne popušta bilo kojim Slavenima, nego baš ono što oni mogu Niemcima borbom oteći.

To će trajati i unapried, a samo vjersko-socialni program te stranke čini da ona ima neke vrste pristaša i kod drugih naroda, barem u vjersko-socialnom pravcu.

Takovih prijatelja ima ta stranka i kod Hrvata, ali svi bi dobro učinili kad bi razlikovali svoj narodni i državopravni program od političkog programa Luegherovaca, jer politički konačni cilj ovih nije nego stvoriti jedinstvenu Austriju. Radi ovoga oni su i proti Magjarima, kao što su i proti svim narodima, koji teže za svojim samosvojinim državnim životom.

Nu borba njemačke socialno-kršćanske stranke, t. j. Luegherovaca, malo će štetovati Magjarima, jer su se oni već osjgurili proti svakoj navali s te strane.

Magjari su svoje gospodarstvo osjgurili za mnogo vremena. Njihova izborna reforma, predložena po Andrassyju, dobila je kraljevu potvrdu, a to znači, da su Magjari skucili sve pripadnike raznih narodnosti u Ugarskoj pod svoju vlast.

A da oni to baš hoće, govore posve jasno. Grof Andrassy kaže u peštanskom parlamentu: „Značilo bi zaisto samoubijstvo podneti drugičju zakonsku osnovu. Ako se imade poštivati individualno pravo, mora se i ono država. Magjarska država treba takav parlament. Da se državni integritet izgubi, da prevladaju narodni fanatičari, prevladale bi one struje koje su protivne jedinstvenoj magjarskoj državnoj ideji. Osnova jedinstvenog magjarskog pravca služi političkom narodu. Politička prava imaju se vršiti javno.“

Dakle Magjari i odsad unapred biti će u Ugarskoj vladajući živali, a Ungarija biti će Magjarija. Svi zakoni, koji se tamo grade, idu uvijek za ciljem, da se ta magjarska učvrsti i ovekoveči. A iz Beča se sve ovo nepravdno nastojanje Magjar potvrđuje i uzakonjuje.

Ministarstvo austrijsko i kad bi htjelo ne može više ovezakone u Ugarskoj promieniti, jer

prava, a nema ni vlasti, da se pača u natanije poslove Ugarske.

Iz ovoga sledi, da od bilo kojih promjena u Austriji, nemagjarske narodnosti u Ugarskoj nemaju koristi, osim ako same ne budu pokazale toliko snage, da se nametnu. Mi ne kažemo da do toga ne će nikad doći, ali opazamo, da se i u Pešti i u Beču čini sve moguće, da to bude čim je moguće kašnje.

Što se nas Hrvata tiče, u tom nastojanju Beča i Pešte ne prolazimo bolje od drugih. Sve što se radi, čini se bez nas i proti nami. Što sve Magjari u Banovini rade poznato je, a u zadnje pridolazi cijeloj toj radnji i naredba onog ratnog ministarstva, koje će gosp. Josefu Franku i njegovoj legiji poslati ratnu zauru i oružje. U doba dakle, kad su Magjari sve u Banovini skućili pod se, i kad se priprijevda, da će nam iz Beča doći snaga i obrana, u doba, kad se imade zakon o pohrvaćenju svih imena mjesta, ono ratno ministarstvo naredjuje, da se imena hrvatskih mjesta imadu pisati i magjarski i njemački, n. pr. Zagreb, Zágráb, Agram; Osiek, Eszék, Essek.

Dakle u času, kad se ustrajaju legije po Dru Josefu na obranu monarhije, kad on očekuje oružje od ministarstva rata, kad se njemu „zaključila“ Hrvatska ujedinjena, ne samo da se ne diže Raucha i sve nepravdne zakone, nego monarhija pomagjaruje i pomjenjuje svu našu domovinu, a država magjarska se učvršćiva za buduća vremena.

Sve te činjenice, koje napomenismo, dokazuju uvijek jednu istinu, t. j. da se naš narod ne može nadati od nikoga tuđega i od nikakvih tuđih stranaka omoći. Svi oni, koji mu o tom pričaju, hotimice ga zavlače u stranu za to, da zaboravi na jedini način, koji ga može dovesti do pobjede i oslobođenja od tuđeg gospodstva. A taj način ne sastoji i ne može sastojati nego u skupljanju svoje snage i u složnoj obrani i skupnoj radnji cijeloga naroda.

Ali do ove složne obrane i skupne radnje ne može se doći nego jedino ako narod uvidi, da su svi vlastodržci proti njemu, a domaći neprijatelji naroda imaju zadaću, da mu upravu sakriju, pa mu bajaju o legijam i garantijam.

Mi mislimo ipak, da se naš narod ne će dati zavesti, nego da će uvidjeti za čim se ide, pa će nastojati da poboljša svoj težki položaj kako je jedino moguće, a to je, uzdajući se u se i u svoje kljuse.

Šibenik, 14. studenoga

Na umirenje mnogih pripadnika stranke prava u Dalmaciji, koji nas, u otačeničkoj brizi za jedinstvo stranke, pitaju za neka razjašnjenja, možemo nakon obaviesti odgovoriti, da gosp. Lieppili kao član uprave stranke prava nije bez dogovora s upravom mogao kao član uprave poći u Zagreb na više stranke Dra. Franka. Na to njega uprava stranke prava nije ovlastila. Ako je on tamo pošao kao osoba, to je njegov posao. Što se tiče njegove izjave u vieću spomenute stranke, da on donosi pozdrav od dičnog Don Ive Prodana, to možemo izjaviti, da on takove ovlasti od predsjednika stranke prava u Dalmaciji Don Ive Prodana nije primio, a po tom nije ni mogao onu izjavu ovlasteno učiniti.

Radi ovog neovlaštenog ponašanja gosp. kanonika Liepopilla, smatrali smo nužnim u zadnja dva broja našeg lista označiti naše stavovište u pogledu jednog zaključka u Zagrebu poprimljena, da se ne bi mislilo, da i mi onaj zaključak odobravamo.

Na svaki način ovo su pojavi, koji su, kad bi uztrajali, bili kadri porušiti složan rad u našoj stranci, i koji od protivnika stranke prava bivaju izrabljivani, pa s toga je očekivati, da će uprava stranke prava ovim neredovitostima čim prije postaviti prvu granicu.

Do tada savjetujemo umjerenost svim našim prijateljima. Ako koji pojedinac ne će da se drži discipline, nije to još uzrok, da je jedinstvo stranke poruši.

I još se šepire.

Šibenik, 14. studenoga.

Snage su se omjerile. U gradu i u okolici pokazalo se pri zadnjim izborima, da je pravaštvo nesavladivo; ono je bez velike borbe utuklo protivnika, koji se razmećao svim mogućim frazama o svojoj jakosti, o svojoj većini. Uzprkos porazu, koji nije mogao za nj biti strašniji, protivnik se još uvijek šepiri, ali to šepirenje odaje u isto doba i svu djetinjastu ludost njegovu. Svak zna kako stvari stoje, zna i protivnik, ali pošto je danas taj protivnik sveden na nezatnu olinu, on svojim šepirenjem hoće da pokrije svoje ništavilo, ne bi li još bar za koje vrijeme djelovao tako na one malobrojne, koji ga slede ne za to, što u njemu vide svoga predstavnika, već za to, što ih s njime vežu drugotni uzroci, koji poliču iz dobe, kad su oni, koji tog svog predstavnika sada izlažu bruci i muci, gospodovali, pašovali u gradu i okolici i tim pašovanjem stvorili vezove, koji se ne dadu razkinuti bez straha, da stari griesi i stare nepodobitine ne bi izašle na površinu, da se ne bi bilo odavanja i predbacivanja.

Eto, u tome je umišljena jakost protivnika, jakost labava i klimava, jakost zaborana i grizodušna, koja ne smije govejati oružjem poštenja, već oružjem rovarenja, potvore, ocjrnjavanja i zavadjanja, da se ne izvjeri svome adetu, svojoj crnoj prošlosti.

A da je tako, ne treba puno dokazivanja. Dosta je čitati, što se sve piše u klepetalu protivnika, dosta je vidjeti, kakovim se sredstvima protivnička štampa služi, da pokaže, da još ima na toj strani vajnog života. Svaki pošten i dobri građanin ne može naravski da zavidja toj strani takovu vrst borbe, jer zna, da od takove borbe može biti samo koristi istini i pravici, poštenju i rodoljublju. Jedno je samo zlo i ogavno, što protivnik nema ni toliko čovječjeg dostojanstva, ni toliko samobjulji ni toliko obzira prama svojoj rođenoj grudi, da ovoj prištedi sve neugodnosti, koje poliču iz njegova djelovanja, iz djelovanja, koje nema druge svrhe nego onu, da sebe podigne, sebe okoristi. Za to sebičnu svrhu on ne žali ni najmanje što izazivlje u gradu i okolici trvenje, on ne žali uzaludnu borbu, bez koje bi se moglo biti jednodušno i sve pripravno radiću složno za dobro grada, okolice i puka. Ne samo, već on ide dalje, te svojim libelskim pisanjem nastavlja izazivanje uzprkos tome, što ga je preogromna većina toga puka od sebe odrinula, osudila i pokazala mu jasno i bistro, da za nj ne će da znađe, da za nj ne mari, da ga — ne će.

Svaki drugi pametan i pošten bio bi se poslie toga povukao u se, bio bi dapače odmaglio pred očima tog puka, koji ga je onako šiknuo, ali on, Dur Vice Iljadica, ne čini toga, on i dalje piše u svom klepetalu, kao da nije ništa doživio, on još izlazi pred puk sa svojim starim zahrdjalim oružjem ocjrnjavanja, potvaranja i samo u tome ostaje vjeran sebi i svojim bližnjima, koji bez take rabote ne bi mogli dokazati, da još — makar poraženi — obstoje. To je sasvim nalik previjanju i koprcanju otrovne zmije, koja se još uvija i vrti, iza kako si joj zgnječio glavu, koja još u sebi krije svoj jezik, svoj otrov, i koja bi još satrvana htjela da svojim otrovom kome god naškodi.

Nego, zahvaleći Bogu, demokrati Iljadčina kova ne mogu ni to više. U buduć će još sve manje. Za to nam jamči sam puk, kojega su oni htjeli, k sebi primamiti svim niskim i po poštenom shvaćanju nedopuštenim sredstvima. Poraz za porazom što su doživjeli u tri izbora zasebice najočitiže dokazuje, da su oni u ovom našem puku proigrali zadnju kartu i da nemaju više nigdje vjere ni oslonca. A to je ono, što su s pukom žellili svi pošten i svi rodoljubni građani, svi, koji se diče čestitim imenom hrvatskim.

Znamo, da će demokrati Iljadčina kova nastaviti svojom rabotom. Rekosmo, bez nje oni ne bi bili ono, što su. Ali da će s tom rabotom oni ikad ma jednog ciglog pristašu više k sebi primamiti, a tome nema govora, to je već ne-

moguće u Šibeniku, i u okolici njegovoj, gdje se je protokovima svistala čitava vojska, predvodjena od ljudi čestiti i nesebičnih, koja će budno paziti, da se protivnički korov ne širi, koja će ga svugdje pače čupati i čupati, dok mu nestane i zadnjeg traga.

Neka se slobodno dakle Dur Vice šepiri u svome klepetalu, neka se i dalje uzda u pomoć svog strašnog Hanibala, u njegovo „triumfalno“ prišašće u Šibenik, neka još dalje sjanja i bunca o „dvanaestoj uri“. — sve jedno. Njegova je sudbina zapečaćena. Ne vjeruje li u to, a ona ne goni dalje, neka leti još u susret novim porazima, na koja je narodnom voljom za u vi e k osudjen. Mi mu na tom aživljanju ne ćemo zavidjati.

Za rekonstrukciju gradskog vodovoda.

O osnovanoj ovoj radnji mi smo već u našem listu progovorili i na jasni način iztaknuli sve koristi, koje će odatle imati naš Šibenik. Danas nam je bilo zabilježiti, da je naša občina u ovom pitanju pošla korak napried t. j. podniela molbu na nadležnu vlast za povjerenstveno naliječe. Kotarsko poglavarstvo u Šibeniku izdalo je već povodom te molbe zvaničnu obznanu dneva 6. t. m. br. 21497, u kojoj se navodi sledede, važna da bude priobčeno ovim i široj javnosti: Občina Šibenik svojim podneskom 29. 9. 1908. br. 8752. pita, da se odobri radnja, koja se odnosi na djelomičnu rekonstrukciju današnjeg vodovoda, koji opskrbljuje grad Šibenik vodom iz izvora nalažećeg se na donjoj strani vodopada rieke Krke kod Skradina. Dočim u glavnome ciela linija, kojom danas prolazi vodovod, ostat će nepromienjena, biti će kod pomenutog izvora sagrađena nova sgrada za namještaj strojeva — sisaljaka, koji će igrati u vodovod do 25. mjesto 8 litara po sekundi kao je to bivalo sa postojećim vodovodom. Osnova predvidja također izgradnju novog zida za ustanovu vode na gornjoj strani vodopada rieke Krke i to u crpalšte, koje podava motornu snagu strojevim-sisaljkom, te osim toga izmjenju cievu na dva diela vodovoda sa jačim dimenzijam od postojećih, izgradnju tornja za pojačanje dovodnog naklona, i izgradnju novog shranista, iz koga će se obskrbiti vode željeznička stanica u Šibeniku i to u postojećem hranište na mjestu zvanu „Poljica“. Vrhu te prošnje otvara se ovim prieki postupak predvidjen po §. 83. pokrajinskog zakona 9/3. 1873. o vodama (P. Z. L. br. 32) te se odnosa povjerenstveno razprava urči za dan 4. prosinca 1908. u 9 sati prije podne na lijevoj strani vodopada Krke kod Skradina. To se donša na javno znanje te se pozivlju zanimane stranke, da se prikažu na razpravu u odnosni dan i sat. Zanimane stranke neka budu obskrbljene dočimljen izpravama i izvadcima iz zemljišničkih knjiga, te neka pristupe na povjerenstvenu razpravu ili lično ili sredstvom zastupnika providjenih sa zakonitom punomoćnicom u svrhu da prinesu, ako to nebi bilo već prije učinjeno, svoje izjave i eventualne prigovore, jer će se u protivnom slučaju smatrati da su privoljele namjlenom poduzeću i ustupu ili obterećenju zemljišnog vlasništva eventualno za isto potrebno, te ne bi odlučeno bez obzira na potpore prigovore. Načrti i opis osnove izloženi su na pregled kroz uredovne satove kod c. k. kotarskog poglavarstva sve do dana gorispomenute povjerenstvene razprave, do kojeg će dana moći zanimane stranke da prikažu pismeno na c. k. poglavarstvo svoje eventualne prigovore protiv osnove. Ova se obznana proglašuje u občini Šibenikoj i Skradinškoj, a uručuje se napose zanimanima, koji su poznati vlasti s opazkom, da onim zanimanicima, koji ne bi bili na pose pozvani na povjerenstvenu razpravu ili kojima poziv ne bi bio uručen barem osam dana prije dana razprave, te ne bi pristupili na razpravu, ostati će prosto, da se sa svojim prigovorima, koji bi proiztekli iz eventualnih privatnih prava, obrate na građanski sud i ako nebi ti prigovori bili podignuti pri razpravi.

Političke vesti.

Magjarski dispozicioni fond na poslu. Sve više njemačke i englezke novine pišu u prilog Magjara i Franje Kossutha, te peru ponašača od sudionitvovanja kod „velkosrbske“ propagande. Izgleda, da se je magjarski dispozicioni fond ovog puta iscrpio u podmičivanju inozemnih listova u prilog Kossutha, jer nam inače ne bi bilo razumljivo, zašto se veliki englezki i njemački listovi zagrijuju za Kossutha. Tako na primjer „Vossische Zeitung“ i „Hamburger Nachrichten“ perući Kossutha, pitaju suglasno: „Tko naručuje tu hajku na Magjare?“ Na ovaj plaćeni upit njemačke štampe odgovaraju glasila gospodarstva magjarskog dispozicionog fonda: „Tko drugi već — Gross-Oesterreich i Gross-Kroatien“.

Fuzija južnoslavenskih stranaka. Kako javljaju iz bečkih južnoslavenskih parlamentarnih krugova, južnoslavenske se stranke ozbiljno spravljaju, da se fuzioniraju. U zadnje je vrijeme usledilo zbliženje između vođa južnoslavenskih stranaka. Odnosne konferencije doniele su pozitivne rezultate, te se može smatrati kao gotova činjenica, da će se obe južnoslavenske stranke, koje su do sada u zastupničkoj kući bile u raznim klubovima, pri budućoj parlamentarnoj kampanji stopiti u zajedničku taktiku. Novi južnoslavenski blok brojit će svega skoro 37 članova.

Ministarska kriza u Austriji. Barun Bienerth kojemu je Nj. Veličanstvo povjerilo da sastavi novi kabinet, počeo je već da pregovara sa vođama pojedinih stranaka. Pač je u to ime konferirao sa dr. Glombinski-om, Wolfom i dr. Pacherom. Misija baruna Bienertha da skloni Niemce neka bi podupnu mirovanje na nacionalnom polju, kao da se je izjalovila. Bienerth je Niemca ponudio tri ministarske listice i to dr. Schreineru, dr. Silvestru i dr. Pergeltu. Niemci su sve to otklonili. Kršćanski socijali obdržaše sjednicu da preciziraju svoje stanovište prema sastavu novoga kabineta. — U kršćansko-socialnoj stranci postoji jaka grupa koja traži, da dr. Ebenhock ostane i nadalje ministrom poljodjelstva. U ovom slučaju odpala bi kandidatura dra. Weisskirchnera, koji bi podržao mjesto predsjednika carevinskog vieća.

Kriza u Austriji. „Venkov“, Praževok organ, dobiva viest iz dobro upućenih krugova, da će zastupnička kuća biti sazvana samo na kratko vrijeme, da riješi nužne tekuće poslove. Ako ono ne bi pošlo za rukom, te će u veljači sljedeće godine pokušati novi sastav kabineta; a ako i onda ne uspije riješiti krizu, biti će sabor razpušten.

Tko je srušio Beckov kabinet? U bečkim političkim krugovima se govori, da je ministar predsjednik barun Beck rekao u intimnom krugu, da su njegov kabinet srušili kršćanski socijali. Pogovara se nadalje, da je barun Beck učinio poslove svim svojim ministarskim drugovima osim kršćanskim socijalima, koje je baš radi toga ostentativno mimoišao.

Austro-Ugarska traži intervenciju velenosti protiv Srbije. Pariški „Petit Parisien“ javlja, da je Austro-Ugarska zatražila intervenciju Francezke, Englezke i Rusije kod srbske vlade, da se u Beogradu poprmi mirnjie dr. Franje prama Austro-Ugarskoj. — Kako „Noue Freie Presse“ doznaje, u bečkim mirovničkim krugovima nije ništa poznato da bi Austro-Ugarska bila poduzela kod velenosti sličnih koraka.

To stoji jedino, da Franceska iz svoje inicijative polaze mnogo na to, da se Srbija okani nepametnih koraka.

Profesor Lamasch o aneksiji. „Times“ objelodanjuje odluku dopis člana gospodarske kuće, profesora dra. Lamascha, u kojem prigovara, da Austro-Ugarska narušava evropski mir. Dalje izvodi profesor Lamasch, da — kako je već češće naglašeno — aneksija Bosne i Hercegovine ne prouzročuje nikakvih promjena u sadanjim prilikama, i da su zahtjevi Srbije na Bosnu i Hercegovinu bez ikakvog temelja.

Povratnik srbskog priestolonasljednika Gjorgia u Beograd. U subotu posle podne prispio je u Beograd na povratku iz Petrograda priestolonasljednik Gjorgia. Kako je vlak stigao u postaju, topovi su na tvrdjavi zagrmjeli, počasta satnija stupi na peron, među njima ruski poslanik Sergejev sa osobljem poslanstva, oduševljeno su pozdravili priestolonasljednika, koji se je vesela lica pokazao na prozor vjaka i salutirao. Po tom je kraljević stupio kroz špalir počastne satnije, a občinstvo mu je oduševljeno klicalo „Živio!“ Pri izlazu sa kolodvora gradonačelnik Vulović zahvalio se je u poduljem govoru kraljeviću za njegovu uspješno provedenu misiju. Rekao je, da pod Karagjorgjevićem oslobođeni dio srbskog naroda očekuje pod Karagjorgjevićem praukom podupno oslobođenje. Priestolonasljednik odgovorio je, da je dobio u Rusiji utisak, da ova ne će napustiti svoju braću. Ako glas silne Rusije i drugih prijateljskih velenosti ne bude pomogao, to će nam mirovanje biti teže od rata, život teži od smrti. Ovaj je govor formalno elektrizovao masu. Na to se je kraljević Gjorgjević nepoprane burnim ovacijama odpejao u dvor. Sve su ulice bile pune občinstva, koje je kasnije manifestiralo pred ruskim i englezkim poslanstvom.

Nasljednik prof. Jagića. „Lidové Noviny“ doznaju, da je u subotnoj sjednici senata bečkog sveučilišta, kad se imalo odlučilo o popunjenju stolice za slovensku filologiju, koja je odlazkom Jagićevim ostala izpraznjena, došlo do očite protuslavenske demonstracije. Terna (trojni predlog), koja je bila prije određena, zabačena je, a na prvo mjesto stavljen od kandidata Dr. Berneker, dosadašnji profesor na njemačkom sveučilištu u Pragu, većinom od 37 glasova protiv 3. Kod glasanja se čuo povik: „Osveta za Ljubljanu i Prag!“ U novoj terni došao je na posljednje mjesto izvanredni profesor slovenske filologije na bečkom sveučilištu Dr. Vondrak. Sam referent prof. Jireček, nije se mogao uzdržati od ironičke primjetbe, da će mnogima biti čudnovato, što je na prvo mjesto stavljen najmlađji od kandidata, a najstariji Dr. Vondrak na posljednje. Svakako treba dodati, da je Dr. Berneker ne samo najmlađji, već i najslabije kvalifikovani natjecatelj, ali je Niemac, dok su svi ostali kandidati, Dr. Vondrak, Dr. Rešetar i Dr. Murko, Slaveni. Liepa slika njemačke tjesnogradnosti.

Bugarska odpušta vojnike. Bugarska vlada odlučila je odpuštiti sve vojnike, koji su zadovoljili svojoj vojnoj dužnosti. Aktivno stanje vojnika pada tom odlukom za 25.000 momaka. Uzrok ovoj odluci leži u prvom redu što Bugarska hoće tim manifestirati ponovno svoju sklonost prema miru, a u drugom redu radi štednje.

Srbija za mir. Ovih dana je bio primljen u audijenciju od kralja Petra dopisnik „Journala“

te mu je kralj izjavio, da se već iz držanja Srbije može razumjeti, da ona nije protu miru, i da taj mir nije bio nigdje porušen. Od svoga korektnog držanja naprav Austro-Ugarskoj, Srbija sa pouzdanjem gleda u rezultate međunarodne konferencije, koja se ima obdržavati. Ali bi Srbija bila uz to napadnuta, ona će se okoriti do skrajnosti.

Velike sile i Srbija. Ruski, francuzki i englezki poslanici na srbsku dvoru predadoše notu u ime svojih vlada, u kojoj upozoruju Srbiju, da prestane sa svim izgredima protu habsburškoj monarhiji.

Austrija i Italija. Talijanski poklisar u Beču vojvoda od Avarne ovih će dana predati kralju Josipu ručno pismo kralja Viktora Emanuela, kojim očituje tvrdvu odluku, da će svim silama poduprijeti korake Austro-Ugarske.

Pregovaranja između Rusije i Austro-Ugarske. Doznaje se sa dobro informirane strane, da su pregovaranja počela teći ne samo normalno, već i povoljno. Bazom pregovaranja služi ruska nota, pa imade, kako izgleda, razloga mišljenju, da će očekivan rezultat odkloniti svaku napetost u austrijsko-ruskim odnosjima.

Protuasrijske demonstracije u Rumunjskoj. Kako javljaju iz Bukarešta u Rumunjskoj je došlo do demonstracija protiv Austrije. U Kraivi je svjetlana demonstrirala pred austro-ugarskim konzulatom, ali je bila suzbijena od policije, pri čemu je više osoba ranjeno.

Odšteta Bugarske Turskoj. „Daily Telegraph“ javlja iz Carigrada: Bugarska će morati da plati Turskoj u ime odštete državnog duga za iztočnu Rumeliju svotu od 525 milijuna franaka.

Muslimanska brigada u Crnogorici. Muslimani Crne Gore, koji su do sada bili prosti od vojne službe, ustrojili su brigadu, koja se je dobrovoljno stavila pod zapovjed crnogorskoga ratnoga ministra. Crnogorska im je vlada dala oružja i municije. Knez Nikola primio je odsalstanstvo ove muslimanske brigade. — Čete su defilirale pred knjazom, a občinstvo je ovaj akt popratilo burnim klicanjem.

Ustav u Perziji zapečaćen. „Wossische Zeitung“ javlja iz Teherana, da je šah posle jedne vojničke parade pozvao u palaču sve vidjenije ličnosti, i dao im podpisati izjavu, da oni ne žele nikakova parlamenta. Šah je dao brzojaviti u sve pokrajine, da su svi protu parlamentu. Pošto ruski i englezki poslanici nisu ništa podveli k uzpostavi ustava, to je krunsko vieće zaključilo, da ne će niti podastrijeti šahu na podpis novu izbornu zakonsku osnovu. Tim je ustav u Perziji zapečaćen.

Maroko. Žica javlja iz Feza, da je njemački konzul Cassel službeno priobio sultanu Muley-Hafidu sadržaj francusko-španjolske note. Sultan izjavio se je pripravnim da će podpisati uvjete, koje se postavljaju narodu. Ujedno javljaju iz Feza, da je jedan redoviti vojnik Maghzena na javnoj ullici ubio jednog francuzkog vojnika, te je za tim pobjegao u jednu džamiju. Francuzki konzulat podnio je odmah radi toga pritužbu.

Iz hrvatskih zemalja.

Uhićenja „veleizajdnika“ u Hrvatskoj su na dnevnom redu. Tolik ih je broj uhićen, da su uze zagrebačkog sudbenog stola već prenapunjene, pa će se u buduću uhićenički odpremiti u belovarske i varaždinske uznice.

Maxim Gorki:

Boleslav.

Preveo S. Z.

(Nastavak i konac.)

— Sad niste puno zaposlen, gospodine? Bila je Tereza. Bio bi volio da je došao svako drugi.

— Nisam... Zašto?
— Htjela sam vas moliti da mi napišete drugi list.

— Za Boleslava?
— Ne... Pače bi htjela njegov odgovor...
— Kako?
— O, koli sam glupa! Izvinite, da sam se slabo izrazila. Sad se više ne radi o meni, nego o jednoj mojoj prijateljici... to jest, ne o prijateljici, nego o jednom znancu... On isti ne može da piše... jerbo ima vjerenicu... kao što ja, Tereza, imam jednog...
— Pogledah je. Njezino lice odrazilo je neku sramežljivost, njezini prsti drhtahu, mugalca je... Pomisliah da pogodajam, te joj rekne: — Poslušnite, gospodjice, sve to što mi pričate o Terazi, o Boleslavu, itd... nije ništa istina, već lažete... ni više, ni manje... Ovdje, u mene, nemate što da radite... a ja ne želim nastaviti naš odnos... Jeste li razumjela?

— Vidjeh ju, kako se umah usplahirila, kako se je tresući se žarila u licu, pomičući nespretno

usne, kao da je htjela kazati nešto, što nije mogla da izgovori.

— Medjuto stao sam da čekam, i domišljao sam se, dapače, bio sam u sebi uvjeren da sam pogrešio u predmnjevi, da ona ima namjeru odvrnuti me sa krepjosnog puta. Činilo mi se da ja ne ću moći nikad pogoditi.

— Gospodine!... protisne ona najzad; u noj tom mahnuvši široko rukom, ljutito okrene leđa, i ode. Ostah ondje sa nekim grubim osjećajem u duši i čuh je silno udarati vratima; bila je razjednjena bez doživje. Časak porazmislih i odlučih poći k njoj da ju prizovem i da joj napišem sve što bude rada... Bilo mi teško, zaisto.

— Umidjoh u njenu sobu i vidjeh ju kako sjedi za stolom s licem zakrivenim rukama.

— Kad pristupam ovoj tački moga pripovjedanja, ne mogu se oteći neobičnom ganuću, kao da me neko hvata za srce.

— Čujte ter, vi, rekoh joj...
— Ona se diže, poskoči, odlučno, pristupi k meni sa zasjanim očima i položi ruke na moja leđa.
— Dakle! što je? poče gundjati svojim neobičnim basom.

— Dakle?... Vama?... Što je vama stalo za sve ovo?... Tako vam je teško napisati nekoliko redaka?... Jest?... Izgledaste u licu tako dobar!... Dakle, Boleslav ne postoji, kao

što ne postoji Tereza!... Nije namtu niko, no ja, ja sama! Nuder, što imate kazati?

— Oprostite, rekoh joj, osupnut njezinim riečima. No dakle... dakle, onaj Boleslav povesma ne postoji?...

— Ne, ne postoji. Pak onda?...
— Ni Tereza ne postoji?
— Ne!... To jest, ja sam, Tereza.

— Razumjevamo sam manje, no prije. Ja sam je gledao sa rasklopjenim očima, radeći pogoditi, ko je od nas dvojje lud. Medjuto ona se je bila sjela za stol, otvorila stolnjak, pretražila ga, i vratila se k meni, pružajući mi jedan papir.

— Kad mi ne htjedoste napisati jedan drugi list, onda uzмите i ovaj što mi ga napisaste, rekne. Druga osobe, milostivije od vas, učinili će mi to, što sam od vas zaman tražila.

— Čujte, Tereza. Razkažite mi, zašto hoćete da vam još i drugi piše listove, kad ih nikud ne šaljete?

— Gdje hoćete da ih šaljem?
— K belaju! onom Boleslavu... vašem vjereniku!

— Ali... ako ni ne živi.

— Svedj sam manje razumjevamo. Odlučih otići. Onda se ona izjasni.
— Jest!... rekne uvriedjeno. Baš je istina, ne živi! I mahne rukama tako, kao da nije vjerovala u svoju sumnju vrhu obstanka onog Boleslava.

Osudjen Juriša. Pravnik Juriša, koji je udario glasovitoga podbana Cernkoviča osudjen je na 5 mjeseci sudog zatvora. Hoće u Hrvatskoj „nezavisi“ sudci!

Električna centrala za hrv. Primorje. „Magyarország“ javljaju iz Rieke sljedeće: Ovdje se osnovalo konzorcijum magjarskog, francezkog, hrvatskog i riečkog kapitala sa svrhom ustrojjenja jedne velike električne centrale, koja bi crpila vodenu snagu Čačke kraj Otočca, te koja bi proizvodjela električnu struju snage od 100.000 konjskih sila. S ovom bi se snagom providili primorski gradovi sa električnim svjetlom. Nu glavna svrha ovog električnoj centrali bila bi snabdjeti sa elektrikom na električnu snagu preuđenom željezničku prugu Rieka — Komorske Moravice.

Družto za eksploataciju gline i keramičku industriju. Sa sjedištem u Zagrebu ustreja se „Dioničko družto za eksploataciju gline i keramičke industrije“. Temeljna glavnica družtva iznosi 600.000 K i sastoji od 3000 komada dionice po 200 K. Predhodno izdat će se dionica samo za 270.000 K, dok će glede emisije daljnjih dionica do iznosa od 600.000 K odlučiti ravnateljstvo družtva u vlastitom djelokrugu. Podpisivanje dionica obavljat će se do 20. studenoga o. g.

Odcjepljenje grada Rieke od senjske biskupije. „Magy Tudosit“ donosi sljedeće: Ovih dana polazi riečki zastupnik Rikard Zanella, te načelnik Francesco Vio sa nekoliko Drenovljah u Rim, da se kod pape prituže protu agitaciji (?) hrvatskog klera. Nadalje da podastiru svetoj stolici zamolbu za odcjepljenje grada Rieke od senjske biskupije.

Za otudjivanje riečkih Hrvata. Glasom zaključka gradskog municipalnog vieća ustrojiti će se u čisto hrvatskoj riečkoj okolici (Podobčine, Pasa, Drenova, Kozala i Toretto) četiri talijanska pjestovališta.

Generalni štrajk na Rieci. Na 10. o. m. o. podne započeo je na Rieci generalni štrajk svih radnika. Štrajk će potrajati usled zaključka centralne socijalno-demokratske stranke. Unatoč tomu rade ipak neke tvornice i odprema poduzetništva. Oko 6 sati su svi dućani u glavnim ulicama bili zatvoreni. Radnici demonstriraju za obće pravo glasa. Policija je odredila kao štrajkaški logar trg Zichy, na kojemu se skupilo više hiljada radnika. Sušački most je zaposjednut sa žandarima iz Sušaka. Na večer u 6 sati bila je skupština štrajkujućih radnika. Govorila su 4 govornika u jezicima: hrvatskom, talijanskom i magjarskom. Govornici protestirali su protiv nasilja oblasti na Sušaku i protiv Andrassyevе izborne reforme, te su tražili obće jednako i tajno pravo glasa, izjaviv, da će se za njega boriti svim sredstvima. Primljene su u tom smislu i rezolucije. Za predusretnuti eventualne sukobe poduzele su oblasti obezbejne mjerne sigurnosti. Dogovorom između policijskog šefa Derencina i zabornog zapovjednika konsignirana je na Rieci vojska za slučaj nemira. Te večeri su bila 2 radnika uapšena. Tekom sutrašnjeg popodneva došlo je do omanjih sukoba. Izlozi jednoga dućana su polupani. Pred kavanom „Europa“ napadnut je Derencin. Policija je udarila na masu golim sabljama. Više je osoba uapšeno, a jedan je policista ranjen na glavi. Ranjeno je i par radnika. Kasnije je jedan odio od 300 radnika demonstriralo pred redakcijom „Voce

— Ali ja hoću da on postoji, razumjete li? prošleli ona. Nisam li zar jedno ljudsko biće, kao svako drugi?... Razumjem... znam ko sam... No, konačno, ne činim nikomu krivo „pisavši nu“!
— Oprostite... ali komu pišete?
— No, Boleslavu!
— I ispočetka!... ma ako ste sada kazala da ne postoji...
— O!... Isuse Kriste!... jest! što mi je stalo da on postoji, ili ne postoji? Istina je da nije niko... ali ja si zamislih da vam ima jedan Boleslav. Pa, kad mu pišem, čini mi se kao da on u istinu postoji... A ja, ja sam Tereza... On mi odgovara, ja mi ponovno pišem... a on mi opta odgovara...
Na posljednju sam razumio; nu ne znam vam kazati koliko sam ostao smeten. Bio me je sram i osjećao sam kao neku tjesnubol. I tako je, preda mnom na dva koraka, živjelo jedno ubogo čeljadje, koje nije imalo ni svojaka, ni prijatelja, ni nikog, ko bi joj iskazao malo ljubavi... a ovaj ljudski stvor bio si je po sebi zamislio jednog prijatelja, jednog vjerenika!
— Kad ste mi napisali onaj list, moliah sam drugu osobu da mi ga pročita, i za vrijeme čitanja sam pomišljala da ovaj Boleslav doista postoji. Sad ja molim da mi se napiše odgovor Boleslavov njegovoj Terazi... to jest meni. A kad će ovaj list biti napisan i meni pročitan, onda... gotovo ću biti uvjeren da Boleslav

del Popolo". Policija je silom raznjerala demonstrante. Pred rafinerijom riže su štrajkaši htjeli zauzavati tramvaj. Policija je tu jednu osobu uapsila.

Književnost i umjetnost.

Posljednje književno djelo Gjure Stj. Deželica. Upravo je izašao „Dragoljub“, u kom su štampani posljednji sastavci Gj. Stj. Deželica. „Dragoljub“ je posvećen uspomeni dječoga pokojnika s biografskim crticama o njemu, a ukrašen slikom pokojnikovom. Cijena je „Dragoljubu“ K 1.50, poštom K 1.60. Dostupa se u tiskari C. Albrecht (Maravić i Dečak) i u knjižarama.

Nikola Zec. Nekadani učenik zagrebačkog glazbenog zavoda, a sadašnji basista bečke „Narodne opere“ Nikola Zec lagano se, ali pouzdano i sigurno diže među prve sile ovoga kazališta. Neko veće je u Vagnerovoj operi „Der fliegende Holländer“ s lepim uspjehom pjevao tešku partiju staroga Norvežanina Daland. Kad se povjeravaju već takvi zadatci, kao što je Dalandova partija, znak je, da je već daleko odmakao u pjevačkoj i prikazivačkoj umjetnosti.

Počast uspomene Kranjčevića u Mecklenburgu. Javljaju u Zagreb iz Strelitz u Mecklenburgu, da je tamošnji slavenški klub „Bratka sveza“ priredio 8. ov. spomen-slavu neprežaljenom pjesniku hrvatskom Silviju S. Kranjčeviću. Spomen-slovo držao je predsjednik sveze g. Milan Fürst. U ime društva odaslao je predsjednik sveze g. Milan Fürst. U ime društva odaslao je predsjednik sa spomen-slava brzojavno saučesče „društva hrvatskih književnika“ u Zagrebu. — Ista sveza priređuje dne 29. ov. mj. spomen-slavu za poljačkog pjesnika velikava Adama Mickiewicza.

Pokrajinske vijesti.

Pomen S. S. Kranjčevića. Primiti smo poziv na svečan pomen S. S. Kranjčevića, što „Matica Dalmatinska“ priređuje u subotu dne 14. o. mj. u 7 i pol sati u večer u dvorani Hrvatske čitaonice u Zadru. Ovo je razpored: 1. R. Katalinić Jeretov: Prigodna besjeda; 2. Jakov Carić kaziva: a) „Vili pjesme“, b) „Heronejski lav“; 3. Dr. M. Perković čita: o životu i radu S. S. Kranjčevića; 4. Jakov Carić kaziva c) „Zadnja zdravica Hanibala“, d) „Moj dom“.

Prestao štrajk. U Spljetu, kako javismo, za više dana potrajao je štrajk slovo-slagara. Sada su se svi uredili sa svojim principijalima, te su novine počele ponovo izlaziti.

Poučavanje poljudjelstva. Na 15. siječnja 1909. počimlje kod c. k. poljudjelske učione i kušaonice u Splitu jednogodišnje poučavanje poljudjelstva sa nastavnim jezikom hrvatskim. Svrha je ovog tečaja da se mladima, koji su pohađali samo pučku školu, pribavi ono teoretično i praktično znanje, uz koje se može samostalno racionalno gospodariti na malom posjedu u Dalmaciji. Pouka počimlje na 15. siječnja 1909., a svršava polovicom prosinca god. 1909.

Požar na parobrodu. U sriedu u jutro, kad se je parobrod „Dubrovnik“, koji je dolazio iz Trsta, primicao Mikulinu rtu, porodi se požar na brodu. To je moglo imati težkih posljedica, da se nisu svojski zauzeli

zbijati živi... A hvala ovom uvjerenju, život mi se ne će više činiti tako težak, tako grozan, tako bolan...

I tako, od onog dana, pisah, točno, dva puta na sedmicu Terezine listove Boleslavu i obratno. I jamčim vam da su oni listovi bili liepo napisani, osobito odgovori... A ona bi, slušajući čitanje, jecala... ili bolje rukala svojim niskim glasom. Na uzvrat moje službe, ona je redila moje košulje, moja odijela, moje bjelčve, moj šešir...

Tri mjeseca poslije ove zgode, ona je bila uapšena, ne znam zašto, i pridržana u uzama. Sada će biti mrtva.

Djak stresavši pepel sa svoje cigarete, zamisljeno pogleda u zrak i prosliedi: — Jest!... Čim je čovjek jače iskusio gorčinu, tim je u njeg veća želja za ljubavlju, za sladčinom... Ali mi, okorjeli u našim starim krestovima ne shvatamo ga, i često gledamo našeg bližnjeg kroz dim naše nepogriješivosti. A stvar je okrutna i bezumna... Mi kažemo: ovaj svijet je propao... Nu što znači ovo „propali svijet“... Prije svega su ljudski stvorovi kao mi, imadu iste kosti, istu krv, isto meso, isto živčevje kao i mi. A ovo nam se ponavlja svaki dan od vjekova i vjekova! No ne govorimo više! To su jstvari tako stare, tako starežne, da nije vrijedno o njima govoriti... Čemu?

kapetan Bisazza i momčad. Rek bi da je ne-koliko radnika Crnogoraca, koji su u trećem razredu putovali, bacilo ostatke smotaka na slamu, vatra zatim zahvatila nekoliko drvenih škrinjica za kameno ulje. Momčad je na vrijeme posegla za sisaljke; ali da je kamenovo ulje bilo došlo u dodir s vatrom, bio bi požar uništio brod, koji je eto spašen zauzetnošću mornara.

Iz grada i okolice.

Odličan gost. Veleučeni gosp prof. Ivan Milčetić iz Varaždina, poslan od akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, da prouči spomenike glagoljačke u hrvatskim zemljama, bio je za 3 dana u našem gradu. Oni koji sastaviš povjest glagoljačke književnosti, koje do sada nema, a kako smo u razgovoru sa istim gosp. profesorom doznali, ona će biti veoma znamenita, a i potrebita.

Diletanti „Hrvatskog Sokola“ spravljaju se za drugu predstavu, koja će biti — kako čujemo — dne 29. t. mj.

Glazba. Sutra u 11 sati prije podne svirati će „Šibenska Glazba“ na obali, eventualno na „Malom Trgu“ slijedeći razpored: 1. Fučić: Koraci; 2. Auber: Ouverture K operi „Nijema Portičanka“; 3. Czibulka: Valček „Angelus“; 4. Puccini: Fantazija iz opere „La Bohème“; 5. Komžak: Koraci.

Loze za stratifikaciju. Stalni smo, da će i ove godine, kao lani, naša občina zapitati od vlade potrebitu količinu amerikanca za stratifikaciju, jer je u tu svrhu i podigla liepo građilište. Preporučamo, da se zapita najviše Aramon-peustris, jer taj najviše trebate i najbolje odgovara našem zemljištu, a od vlade očekujemo, da će biti barem nešto širih rukava nego lani i da ne će namiriti šibensku občinu sa samih 100.000 klučica. Za šibensku občinu treba najmanje 300.000 klučica.

Telefon. Ulazimo eto i u zimsko, doba a od telefona niti jedne žice još u gradu. Nepojmljivo je, čemu se nisu mogle već do sada započeti odnosno radnje?

Školska zgrada u Crnici već je dogotovljena i odgovara podpuno svojoj svrsi. Vidi se, da g. Joso Dulibić, vlastnik, nije žalio truda ni troška, da Crnica dobije uredu školsku kucu. Otvor škole i posveta školskih prostorija u Crnici slijediti će u došastu sriedu u 9 sati jutrom.

Kazalište. Posebni oglasi javljaju dolazak dramskog društva, kojemu pripada i umjetnica Jacinta Pezzana. Dat će tri predstave na 21. 22. i 23. ov. mj. i to najprije Zolinu „Terezu Raquin“; a onda „Maršalku“ i „Meden“. Ulazna cijena u parter i lože K 2— Milanski „Corriere“ hvali na osobit način.

Porota. U sriedu 11. o. mj. bila je razprava proti Marku Reloti pok. Ivana, težaku iz Umljenovića, občine Driške, radi zločina pokušano silovanja na štetu Pere žene Ivana Pučo. Bio je osuđen što je u pjanstvu počinio dotično zlodjelo na 1 mjesec zatvora. Obtuženika je branio Dr. Krstelj.

Čndna novotarija. Negdje su sudske starješine našle stari zaprašen zakon od g. 1890, po kojem sudske podvornici moraju nositi uniformu, pa su im izdali naredbu u tome smislu. Sudski se podvornici pak pozivaju na noviji zakon od 1903. i na ministarsku naredbu, po kojoj je strogo zabranjeno podvornicima nositi uniformu, a dozvoljeno nositi svoju civilnu robu, dok u vršenju ovrha ne zahtieva se od njih drugo, već da nataknu „bunet“. Sad su — po vestima koje dobismo — sudske podvornici u neprilici, a da bi za što, ne bi ni oni marili. Je li bilo povoda ikakva taknuti u ovo pitanje? Zašto siliti ljude na uniformu, na trošak, kad je sve moglo ostati pri starom? Ima li to smisla? Sudski podvornici nadaju se u uvidjavnosti nadležnih, koji da će ovaj spor sigurno riješiti njima u prilog na temelju samih zakonskih odredaba.

Kinematograf. Još danas i sutra program od četvrtka, u kojemu nam se dopala slika: „Prava okrutnog dvorjanika“ radi vjernosti prikaza i krasote prizora. U ponedjeljak promjena.

Nečuvna glupost. Pendulovo klepetalo javilo je, — ne zna se iz kojeg izvora — da u Šibenik dolazi za tri večeri opera. Javljajući to, Pendul je izvio takovu glupost, da se moraš zacieniti od smieha. Preporučio je, da ulaznica bude malena, da pjevači moraju biti dobri, i da se svake večeri dade drugi komad. Dakle u tri večeri tri različite operne predstave! Tko se i malo razumije u stvar mora reći, da je to skroz nemoguće. A ipak je to napisao Dur Vice ljadica, koji kaže da se razumije u muzičnu umjetnost i koji bi kao takav morao znati je li to u obće izgradivo u Šibeniku. Nema druge; on se je baš zauzeo da dokaže da je — glup. A to baš nije potreba.

Mali razgovor.

Pendul: Jes' vidio, počeo sam lomati stave u šestnaest.

Kanibal: A misliš, da će ti vriediti.

Pendul: Vriedit će barem za one, koji su s nama iz mrnje ili iz prikosa.

Kanibal: A uzdaš li se u takove?

Pendul: Il u takove il u nikakove!

Kanibal: I to je sve, što kažeš da je naše.

Pendul: Treba lagat, takva je naša politika.

Kanibal: Na zdravije. — Al kako ćemo napried?

Pendul: Pomoći će koji vrag. A ti, za što si ti došao k nama?

Kanibal: Da radim.

Kanibal: Je, al za koga?

Pendul: Ala si glup. Ta vidiš, da ti pomazeš, al što vriedi...

Pendul: Kad sam ja budala, je li?

Kanibal: Rekao si.

Razne vijesti.

Demonstracije u Pragu. U Pragu došlo je i opet do demonstracija, u kojima su iz početka većim dielom sudjelovali djaci koji njemački, toli češki. Poslie se skupilo i ostalo občinstvo, te su demonstracije onda zauzele veće dimenzije. Graben (češki Prikopy), kao do sada, tako su i ovaj put bili pozorištem demonstracija. Kod sukoba bila su tri njemačka djaka uapšena. Kada se sve više demonstranata skupljalo, naloži, da nebi došlo do krvi, dvorski savjetnik, direktor policije Kriklad, izprazniti Graben. Na to se njemački studenti povukoše u njemački kasino, gdje su držali sastanak, na kojem je govorio prektor njemačkog sveučilišta prof. Dr. Sauer. Nakon toga podjše njemački studenti na sveučilište, te održaše tamo skupštinu, na kojoj su držali govore mnogi profesori njemačkog sveučilišta. Na koncu skupštine zapjevahu pjesmu: „Gaudeamus igitur“. — Ovo je vrlo značajno za ozbiljnost njemačkih djaka. Zatim se razidioše.

Atentat na gubernera Bengalije. Na gubernera Bengalije pokušao je atentat. Dok je gubernier u svojoj sobi čitao novine, navali na njega jedan mladi Bengalac, koji izpali u prsa gubernierova dva hitca, ali srećom revolver je zatajio. Atentator je odmah uapšen.

Iza Taftove pobjede. Taft sada uživa razkoš svoga uspjeha i svoje pobjede. On je upravo biošao gomilama čestitaka i brzojavka iz kojih doznaje, kao se djeca, mačke, pašad, konji, predmeti itd. okrstavaju njegovim imenom, a najuspjeliji predmet na čikažkoj izložbi, jedna hrizantena, okrstjena je također njegovim imenom: „Predsjednik Taft“.

Prošlog su se četvrtka izplaćivale izborne oklade, a među ovima bijaše vrlo zanimljivih. Jedan je čovjek morao da puza na koljenima kroz čitavi jedan kilometar daljine u New-Yorku. Jedna od najobičnijih oklada bila je onaj, koji je izgubio, morao pretrčati prostor od 100 do 500 metara. Praktikanat Tanuny Halla zabavljao je svjetluno time, što je prolazio gradom jašući na magarcu ledjima prema njegovoj glavi i noseći jednu zastavu sa nadpisom: „Glasovao sam za Bryanda, pa se toga radi smatram životinjom!“

Izgradnja talijanske ratne mornarice. Talijanski pomorski ministar traži 200 milijuna lira za izgradnju četiri velika ratna broda od 20.000 tonaleta, te za popunjenje torpedne flote.

Umirovljenje ruskih generala. Ukazom ruskog cara umirovljeno je 13 admiral.

Džamija u Beču. Bošnjaci su bili gosti bečkog gradonačelnika Luegera. Ovaj je držao govork te je kazao, da je njegova nakana, da u znak bratstva i prijateljstva u Beču podigne džamiju tako, da svaki musliman bude mogao izvršiti svoje vjerske dužnosti, kada dodje u Beč. Govorio je i načelnik Kulović, Dr. Mandić, ministar Burian i pravoslavni paroh Jekanović.

Porast putne cijene za sjevernu Ameriku. Povodom porasta u gibanju emigranata za sjevernu Ameriku, odučila su plovišna društva, koja prevažaju putnike, povisiti cijenu vozne karte do New-Yorka za 20 kruna. Društva su se odlučila, kako se misli na ovaj korak, jer su kao uvjereni, da će iz predsjedničkog izbora radna aktivnost do velike mjere porasti i da će biti potrebno mnogo radnih sila, te da će prema tome kao posljedak izazvati jake emigracione struje iz kako sada na novčanome tržištu vlada najbolje stanje, biva nađe, da će industrialne prilike u Uniji postati normalnima.

Židovi i Madjari. „Akotmany“ bavi se sa apanzidovskom propagandom u Ugarskoj, te konstatira, da židovi u zadnjem vremenu čine veliku propagandu za židovsku narodnost. Ovo vodi, da je židovski magjarski patriotizam samo maska, pod kojom židovi rade u prilog panžidovske propagande u Ugarskoj.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Traži se KNJIGOVEŽA

za „Hrvatsku Tiskaru“ u Šibeniku. Nastupiti može odmah.

Traži se sлагarski naučnik

za „Hrvatsku Tiskaru“ u Šibeniku.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Javljam ovime p. n. občinstvu, da sam u Glavnoj ulici prama dućanu g. Ivana Grimani-a (među Bugarima) otvorio novu

PRODAJU KRUHA,

i to kruha od bolje i finije vrsti brašna. Napominjem osobito okolnost, da se u mojoj novoj prodavaonici dobiva svježi (friški) kruh dva puta svakog jutra i to u 6 i u 11 sati.

Jamčič za vrstnoću kruha, preporučam se sa štovanjem

Jakov Kapitanović.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Veliko skladište

Gotovih odijela za gospodu.

Častim se upozoriti P. N. Občinstvo, da sam pred malo dana dobio veliku količinu finih odijela za gospodu, sasvim ukusno skrojenih i od najfinijih vunenih tkanina, koja mogu prodati uz tako nizke cijene, da se ne bojim nikakove utakmice.

Prema tome tko želi imati jedno flno, a uz to i jeftino odijelo, neka se meni obrati, te jamčim, da će svak ostati podpuno zadovoljan.

Sa štovanjem Pio Terzanović.

Hrvati i Hrvatice!

sjećajte se uvijek

DRUŽBE

Sv.

Ćirila i Metoda

za Jstru

Hotel Dinara

Šibenik kod mjestnog kazališta

obskrbljen je izvrsnom kuhinjom - udobnim i zdravim sobama i svim - ostalim mogućim komforima. - - - - - CIENE VRLO UMJERENE. - - - - - Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.

OOOOOOOOOOOOOOOO

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije, izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbiljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

SVOJ K SVOME!

SVOJ K SVOME!

ŽUPNICI CRKOVINARSTVA BRATOVŠTINE

KOJI ŽELE

prave svieće
od pčelnog voska

NEKA NARUČE NA

„JEDINU HRVATSKU TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA“

NA PARU

VLADIMIRA KULIĆA, Šibenik (Dal.).

Ponude i cieni šalju se badava i franko.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. fantim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepest 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicila svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjestna inostranstva, odrezaka i izžiebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima *doznačnice* na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Pepsitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevno tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se *kupnjom uz tovarne dokumente* u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje *predjume na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente* uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje *jamčevinu za carine* skladišta Kontarina (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguruje vrednote proti gubitim ždriebanja

Banca Commerciale Triestina.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgovjina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izrađuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskаница za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalih sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskаница.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

PRVO SKLADIŠTE

OBUČA ZA GOSPODJE, GOSPODU I DJECU

C. CHIABOV

Šibenik, Pločata na vrh glavne ulice, blizu kazališta.

Velika zalih raznovrstne kože, kože za podplate, gotove gornje dielove crevalja i ostale predmete zasjecajuće u postolarsku radnju. Postole za kupelji, kao što i masti svih boja za svjetljanje istih, koje se može naći samo novom dućanu.

Cijene vrlo umjerene, koje se ne boje utakmice.

OSVJEDOČITE SE

da najjeftiniju robu možete dobiti samo kod tvrdke:

FRANTIŠEK MEJDR
Kućala 10 (čeka)
UŠTI n. Or.
Tkaona na stroju i odpremu

BARHETI,
DAMSKI,
RADLI, KANAFASI,
KRETONI, ZEFIRI, itd.

sve u najjeftinijim cijenama.
Vlasitla tvornica. Zadržavajte svuda
Novo Platno
u narodnim biljegovim
komad. 23 m. za K 16— franko.

VJEČNI KROV „DINARKA“

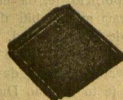
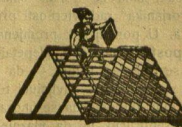
Josip Lovrić pok. Nikole

KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VIINOGRADJE, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

Hrvati i Hrvatice! Pomozite hrvatsku Istru!